

Najkrajšie detské knihy jari, leta, jesene a zimy za rok 2010

Hodnotenie v súťaži Najkrajšie detské knihy jari, leta, jesene a zimy za rok 2010 nebolo jednoduché. Opäť bolo prihlásené veľké množstvo kníh, avšak ich kvalita nie vždy spĺňala kritériá, ktoré sú pre túto súťaž určujúce. A tými sú z hľadiska „krásy“ vysoká estetická kvalita a prínos, ktorý z toho plyní pre detského čitateľa. Je potrebné si uvedomiť, že mladý človek alebo dieťa, keď číta knihu dnes, berie si ju aj do budúcnosti – je ňou formovaný a ovplyvňovaný, učí sa z nej, pamätá si ju a udržiava v sebe. Práve preto sú, knihy pre deti a mládež dôležité – dokonca, dovoľm si povedať, dôležitejšie ako knihy pre dospelých.

Skôr ako pristúpim k jednotlivým oceneným knihám, predstavím členov výtvarnej poroty – sú nimi Martin Kellenberger, maliar, tvorca animovaných filmov, grafik, pedagóg a v neposlednom rade ilustrátor; Juraj Žembera, výtvarný teoretik, básnik, v súčasnej dobe učí na Základnej umeleckej škole v Trnave dejiny umenia a Viera Anoškinová, vedúca sekretariátu Bienále ilustrácií Bratislava, pred tým 7 rokov viedla galériu Artotéka, neskôr GOZA, ktorá bola predovšetkým zameraná na prezentáciu grafiky a ilustrácie.

Teraz už môžeme prejsť k jednotlivým oceneným titulom.

Výtvarná porota vybrala ako najkrajšiu detskú knihu jari titul *Traja nebojsovia a duch Miguel* od J. Blažkovej z Vydavateľstva Q111, ktorú ilustrovala **Veronika Cabadajová** (1980). Jej ilustrácie dopĺňajú text a svojou výraznou farebnosťou ešte umocňujú zážitok z vnímania ilustrácie.

Z letnej kolekcie porota vybrala dva tituly: Prvým je kniha *Osmijanko sa vracia* od K. Bendovej z vydavateľstva Buvik s ilustráciami **Boženy Plocháňovej** (1921). Božena Plocháňová bola jednou z prvých žien, ktorá sa profesionálne venovala kreslenému humoru a karikatúre, avšak dominantou jej tvorby bola ilustrácia pre deti. Jej ilustrácie dodnes nestratili nič na svojej originalite a oslovujú aj dnešné deti, čo je v tejto knihe umocnené modernou typografiou s. Mydla. Druhou ocenenou knihou v letnej kolekcii je titul: *Muflón Ancijáš a jeho spanilá jazda* od B. Jobusa z produkcie Vydavateľstva Slovart, ktorý ilustroval **Igor Derevenec** (1974). Jeho ilustrácie sú expresívne, akčné a dynamické. Používa sýtu farebnosť, jeho figúry sú štylizované a zasadené do geografického prostredia krajiny, v ktorej sa príbeh odohráva, čím obohacujú text. Práve týmto prístupom k ilustrácii určite osloví

detského čitateľa.

Už tradične patrí k najsilnejším kolekciam jesenná. Za najkrajšie knihy jesene bolo vybraných päť kníh. Ilustrátor **Peter Uchnár** (1970) ilustroval knihu Sary Nui *Tonino a pieskový šaško* z vydavateľstva Perfekt. Ilustrátorské kvality P. Uchnára – nepochybiteľné, o čom svedčí množstvo cien, ktoré dostal Jeho ilustrácie si stále zachovávajú vysokú kvalitatívnu úroveň, detailnú prepracovanosť kresby a kultivovanú farebnosť. Peter Uchnár je aj spoluautorom ilustrácií knihy *Ako začať zbierať známky* tiež z vydavateľstva Perfekt. Ďalšími ilustrátormi tejto publikácie sú Namiko Uchnárová a Ladislav Jakubčo. Výtvarná porota na tejto knihe ocenila jej celkové vizuálne spracovanie, ako aj obohatenie o rôzne hry, ktoré sa nenásilným spôsobom snažia pritaľhnuť deti k zbieraniu známok, ktoré bolo kedysi veľmi obľúbeným detským koníčkcom. Ocenenou knihou jesene sa stali aj *Povesti o slovenských hradoch* od Štefan Moravčíka z vydavateľstva Matice slovenskej s ilustráciami **Dany Moravčíkovej** (1974). Jej ilustrácie sú veľmi jemné a krehké, napriek tomu presne vystihujú atmosféru jednotlivých príbehov. Použitie historických pohľadov na slovenské hrady je pre mladého čitateľa veľmi prínosné. Z produkcie Matice slovenskej je knižka Jozefa Horáka: *Slovenské povesti III* s ilustráciami **Zuzany Bočkayovej Brunckovej** (1984). Jej ilustrácie majú hutný zemitý kolor, ale využíva aj čierno-bielu ilustráciu, ktorá dotvára celkový charakter ocenennej knihy. Poslednou ocenenou knihou jesennej kolekcie je publikácia Valentína Šefčíka *Basta fidli* z Vydavateľstva Q111 s ilustráciami **Miroslava Cipára** (1935). Cipár patrí ku klasikom modernej ilustrácie pre deti. Jeho postavy vždy stvárňujú konkrétny príbeh a, samozrejme, je tu všadeprítomná situačná komika a humor.

V zimnej kolekcii boli ocenené dve knihy. Prvou je kniha Mariána Hatalu *Kratochvíle pre väčšie deti a menších dospelých*, z vydavateľstva SPN - Mladé letá s ilustráciami **Ľuba Gumana** (1964). Jeho ilustrácie, kde sú hlavnými hrdinami zvieratá a hmyz, vynikajúco vystihujú atmosféru celej knihy, takže by sa dalo povedať, že je čiastočným spoluautorom tejto knihy. Typickým pre neho je výrazná farebnosť v kombinácii s perokresbou. Poslednou ocenenou knihou je knižka *Prekrásny Janko* s ilustráciami **Albína Brunovského** (1935), ktorú vydalo vydavateľstvo VIRVAR . Táto kniha dostala ocenenie za svoju mimoriadnu výtvarnú kvalitu. Kniha je ilustrovaná grafickými listami A. Brunovského. Tieto grafické listy vznikali priamo na žiadosť Karola Plicku, ktorý rozprávky zozbieral. Päť z nich súvisí z prvou Plickovou knihou a ostatné boli inšpirované rozprávkovými motívmi týchto príbehov.

Čo dodať na záver? Som veľmi rada, že sa medzi ilustrátormi objavuje stále viac predstaviteľov nastupujúcej generácie ilustrátorov. Sú veľmi progresívni, využívajú vo veľkej miere moderné technológie. Ocenenie ich tvorby v tejto súťaži snád' pre nich bude motiváciou, aby sa aj naďalej venovali ilustrácii detských kníh.

Mgr. Viera Anoškinová